

‘Niemand komt hier langs’

Toespraak bij het bevrijdingsdefilé in Wageningen, door de Minister van Defensie, drs. K.H. Ollongren, op donderdag 5 mei 2022 te Wageningen.

Let op: Alleen het uitgesproken woord geldt!

Professor Van Vollenhoven, Ridder der Militaire Willems-Orde,
Representatives of the Allied Forces of Canada, France, Poland, Norway, Belgium, Australia, the United Kingdom and the United States of America,

Geachte aanwezigen,

Vandaag vieren we onze vrijheid met deze Nationale Herdenking Capitulaties, straks het defilé en vooral ook met heel veel muziek. Vandaag vieren we onze vrijheid ook in de wetenschap dat er in de Oekraïne geen muziek klinkt, maar het geluid van luchtalarmen, raketinslagen en artilleriebeschietingen. Op dit moment strijdt de bevolking van Oekraïne voor hun vrijheid en voor waarden die ons verbinden.

Dat geeft mij het besef hoe bijzonder het is dat wij in Nederland al 77 jaar in vrijheid leven. En dat er anderen bereid waren om hier hun leven voor te geven. Vandaag zijn er twintig veteranen aanwezig die gevochten hebben in de Tweede Wereldoorlog. Als dank voor hun inzet speelt het Orkest van de Koninklijke Marechaussee straks de ‘Hymne Wageningen 45’. Dit muziekstuk is speciaal voor dit moment gecomponeerd. Tijdens de vlaggenceremonie gaat het in première. Deze hymne symboliseert de verbondenheid van de Nederlandse krijgsmacht met de stad Wageningen én onze verbondenheid met de bevrijders van Nederland.

Zoals de Britse veteraan Ray Whitwell. Nu 103 jaar oud. Vandaag is hij hier aanwezig. Ray maakt in de oorlog als chauffeur deel uit van de ‘250 Airborne Light Composite Company’. Deze eenheid verzorgt de bevoorrading door de lucht. En als de nood hoog is, moeten zij verdedigende taken op zich nemen. Dat moment komt sneller dan ze lief is.

Op maandag 18 september 1944 landt Ray Whitwell met een zweefvliegtuig op de Ginkelse heide. Eenmaal op de grond krijgt Ray de opdracht om Hotel Hartenstein te beschermen. Het hoofdkwartier van de 1^e Luchtlandingsdivisie in Oosterbeek. Op ongeveer 300 meter graven ze zich in. In de dagen die volgen komt hier de frontlinie te liggen. Vechten ze tegen een geduchte tegenstander. De eenheid van Ray kampt met een tekort aan water, voedsel en munitie. Toch laten deze militairen een ongelofelijk doorzettingsvermogen zien. Ze geven alles. Velen sneuvelen. Velen raken gewond.

En toch weten Ray en zijn kameraden bewonderenswaardig lang stand te houden. *'No one passed us'*. 'Niemand kwam er langs'. Zo beschrijft Ray hun inzet.

Zeer terecht kijkt hij hier nog altijd met trots op terug. Ook Ray ontving een brief van een leerling van scholengemeenschap Pantarijn. De 12-jarige Thomas Boxman uit Wageningen schreef het volgende:

"Dear mr. Whitwell. I am very grateful to you and your friends that you all fought for our freedom. Now I become older I begin to understand how scary it is to fight in a war. I have a lot of respect for you and I am not sure if I would be brave enough to do the same as you."

Bij deze mooie woorden van dankbaarheid sluit ik mij graag aan. Geef Ray Whitwell – en alle andere veteranen - een groot applaus!

Dames en heren,

Met alles wat zij in zich hadden verdedigden deze militairen een klein stukje Nederland. Een gebied dat bestond uit slechts enkele vierkante kilometers rondom Oosterbeek. Om iedere straat, om ieder huis werd zwaar gevochten. Niemand kwam er langs.

De tijd dat deze gebeurtenissen plaatsvonden lijkt zo lang geleden. Toch confronteert de oorlog in Oekraïne ons met het feit dat oorlog nooit weggeweest is. En nu zelfs weer heel dichtbij komt. Ook in Oekraïne wordt om ieder dorp, iedere straat en ieder huis gevochten. Zij geven alles voor hun land, voor hun vrijheid. Hun strijd is heroïsch te noemen, maar gaat ook gepaard met enorm veel pijn en verdriet. En we weten niet hoe lang dit alles nog gaat duren.

De geschiedenis leert ons dat het makkelijker is om een oorlog te beginnen, dan die te beëindigen. Daarom is het belangrijk te voorkomen dat er oorlog komt. Daarom hebben we een sterke krijgsmacht nodig. Militairen die beschermen wat ons dierbaar is. Dat je in vrijheid je stem mag uitbrengen, van elkaar mag houden en je mening kunt geven. En als deze waarden met voeten worden getreden, dat er mensen zijn die hiervoor opkomen en zeggen: 'Niemand komt hier langs'.

Daar kan iedereen op zijn of haar eigen manier aan bijdragen. Jong en oud. Thomas omschrijft dat als volgt:

"Voor mij betekent vrijheid dat je jezelf mag zijn. Ik wil daar aan meehelpen door mensen niet te discrimineren, want daardoor laat je ze niet zijn wie ze zijn."

Thomas, ik had het niet mooier kunnen verwoorden! Dank je wel. Wij kunnen het verschil maken. Op onze eigen vierkante kilometer. Door op te komen tegen onrecht, racisme en discriminatie. Zodat

ieder mens, ieder kind, ongeacht waar je bent geboren, gelijke kansen krijgt. Dat we er voor elkaar zijn als het nodig is. Want we zijn pas echt vrij, als we allemaal vrij zijn.

En als het erop aankomt, dan staan onze militairen klaar om onze vrijheid te beschermen. Zowel de marine, luchtmacht, landmacht én marechaussee dragen op dit moment bij aan onze steun aan Oekraïne en het versterken van de Oostgrens van Europa. Daar ben ik onze militairen en hun thuisfront dankbaar voor. Schouder aan schouder, met bondgenoten binnen de EU en de NAVO.

Zoals de geallieerde bondgenoten destijds de ingesloten Britten te hulp kwamen. Dankzij het Poolse bruggenhoofd in Driel en de hulp van de Canadese genie konden de overgebleven Britse militairen over de Neder-Rijn ontsnappen. Het leverde Ray nog enkele spannende momenten op. Op weg naar de rivier werd zijn peloton opgehouden door een Duitse patrouille. Er vielen schoten, er werden granaten gegooid en plotseling merkte Ray dat hij alleen was. Uiteindelijk wist hij toch de overkant te bereiken. Ray kreeg nieuwe kleren, te eten en kon eindelijk rust nemen.

De slag om Arnhem was verloren, maar enkele maanden daarna kwam er, hier in Wageningen, dan toch einde aan vijf lange jaren van bezetting. Nederland was vrij. Nederland is vrij. Die vrijheid moeten we koesteren. Die vrijheid moeten we bewaken. Met dezelfde inzet als Ray en zijn kameraden: 'Niemand komt hier langs'. Dank u wel.